

بسمه تعالی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
اداره نظام‌های پرداخت

دستورالعمل صدور دستور پرداخت و انتقال وجوه

مشمول بر (۴۵) ماده و (۹) تبصره

۱۳۸۵/۸/۳۰

مقدمه:

این دستورالعمل بر اساس قوانین و آیین‌نامه‌های زیر و به منظور تعیین مبنای صدور دستور پرداخت و انتقال وجه تدوین شده است:

۱. ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور، مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ دایر بر اختیار نظارت و دخالت بانک مرکزی در امور پولی و بانکی.
۲. بند (ج-۴) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی و ۸۳/۷/۱۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام که دولت را مکلف می‌سازد «از سال اول برنامه چهارم نسبت به برقراری نظام بانکداری الکترونیکی و پیاده‌سازی رویه‌های تبادل پول و خدمات بانکی الکترونیکی ملی و بین‌المللی در کلیه مؤسسات مالی کشور و برای همه مشتریان اقدام نماید.»
۳. مواد (۶) الی (۹) قانون تجارت الکترونیک، مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷، دایر بر اعتبار «داده پیام» الکترونیکی همانند اسناد کاغذی و مواد (۱۲) الی (۱۶) دایر بر اعتبار قضایی داده پیام مطمئن و داده پیام تبادل شده از طریق زیرساخت کلید عمومی.
۴. تصویب‌نامه مورخ ۱۳۸۴/۵/۵ هیات وزیران «آیین‌نامه گسترش بهره‌برداری از خدمات پول الکترونیکی» خصوصاً مفاد بند (۲) آن دایر بر اختیار بانک مرکزی در «... تهیه، تصویب، ابلاغ و نظارت بر آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، ضوابط و مشخصات فنی - اجرایی مربوط به نظام و فرایند بانکداری الکترونیکی...» و همچنین «نحوه صدور گواهی دیجیتال مورد نیاز شبکه بانکی»

الف. تعاریف و کلیات

ماده ۱: معنی واژه‌ها و عبارات به کار رفته در این مقررات اختصاراً به شرح زیر هستند، مگر این که خلاف آن مقرر شده باشد:

۱. بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
۲. مؤسسه مالی: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که با مجوز بانک مرکزی فعالیت می‌کند.
۳. وجه: عبارت است از واحد پولی جمهوری اسلامی ایران مطابق با ماده (۱) قانون پولی و بانکی کشور.
۴. روز کاری: عبارت است از روزهایی از تقویم که مؤسسات مالی دریافت، پردازش و ارسال دستورهای پرداخت را می‌پذیرند.
۵. ساعات کاری: عبارت است از بازه زمانی در هر روز کاری که مؤسسات مالی دریافت، پردازش و ارسال دستورهای پرداخت را می‌پذیرند.
۶. تاریخ صدور: عبارت است از تاریخ ارایه دستور پرداخت به مؤسسه مالی صادرکننده که بر روی آن ثبت می‌گردد.
۷. تاریخ مؤثر: عبارت است از تاریخی که صادرکننده برای اجرای دستور پرداخت مشخص کرده است. در صورتی که تاریخ مشخص شده روز کاری نباشد، اولین روز کاری پس از تاریخ مشخص شده به عنوان تاریخ مؤثر در نظر گرفته می‌شود.
۸. پایپای: عبارت است از مبادله و پردازش^۲ دستور پرداخت‌های بین‌بانکی و محاسبه مبلغ خالص بدهکار یا بستانکار هر یک از مؤسسات مالی. پایپای می‌تواند به دو شکل زیر باشد:
  - ۱-۸. دو سویه^۳: خالص بستانکاری یا بدهکاری هر یک از مؤسسات مالی در مقابل تک‌تک مؤسسات مالی دیگر محاسبه می‌شود.
  - ۲-۸. چندسویه^۴: خالص بستانکاری یا بدهکاری هر یک از مؤسسات مالی در مقابل تمامی اعضا به صورت جمع محاسبه می‌شود.
۹. مرکز پایپای: عبارت است از مجموعه سخت‌افزار، نرم‌افزار و درگاه ارتباطی که عمل پایپای بین‌بانکی را انجام می‌دهد.
۱۰. تسویه^۵: عبارت است از برداشت از یا واریز به حساب تسویه مؤسسات مالی، بر اساس مانده بدهکار یا بستانکار تعهدات آنها ناشی از انجام مبادلات بین بانکی توسط بانک مرکزی.
۱۱. انتقال: عبارت است از فعالیت‌هایی که بر اساس یک دستور پرداخت صورت می‌پذیرد تا حسب درخواست صادرکننده، وجه در اختیار ذینفع قرار گیرد.
۱۲. صادرکننده: عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که انتقال با تقاضای وی به صورت یک دستور پرداخت صورت می‌پذیرد؛ صادرکننده می‌تواند مؤسسه مالی یا بانک مرکزی نیز باشد.

¹ Clearing

² Process

³ Bilateral

⁴ Multilateral

⁵ Settlement

۱۳. ذینفع: شخص حقیقی یا حقوقی است که انتقال به نفع وی صورت می‌پذیرد؛ ذینفع می‌تواند مؤسسه مالی یا بانک مرکزی نیز باشد.
۱۴. حساب: عبارت است از انواع حساب سپرده عندالمطالبه^۶ که مؤسسه مالی بر اساس مقررات مربوط برای اشخاص افتتاح می‌کند.
۱۵. حساب تسویه: عبارت است از حسابی که مؤسسات مالی به منظور انجام تسویه بین بانکی نزد بانک مرکزی افتتاح می‌کنند.
۱۶. مؤسسه مالی صادرکننده: مؤسسه مالی است که دستور پرداخت را از صادرکننده می‌پذیرد.
۱۷. مؤسسه مالی ذینفع: مؤسسه مالی است که دستور پرداخت را از مؤسسه مالی صادرکننده می‌پذیرد.
۱۸. دستور پرداخت: درخواست بدون قید و شرط و غیرمبهمی است که طی آن صادرکننده به صورت کتبی یا الکترونیکی از مؤسسه مالی خود می‌خواهد تا وجه را از طریق یک یا چند مؤسسه مالی به یک یا چند ذینفع انتقال دهد؛ مؤسسه مالی صادرکننده و مؤسسات مالی ذینفع می‌توانند واحد باشند. دستور پرداخت می‌تواند به اشکال زیر صادر شود:
- ۱-۱۸. دستور پرداخت مستمر: عبارت است از دستور پرداختی حاوی چند انتقال که در فواصل زمانی معین صورت پذیرد.
- ۲-۱۸. دستور پرداخت غیرمستمر: دستور پرداختی است که حاوی یک یا چند انتقال وجه در یک زمان معین باشد.
- ۳-۱۸. دستور پرداخت روز: عبارت از دستور پرداخت غیر مستمری که تاریخ صدور و تاریخ مؤثر آن یکی بوده و تا پایان همانروز اجرا شود.
- ۴-۱۸. دستور پرداخت آنی: عبارت است از نوعی دستور پرداخت روز که واریز بلادرنگ وجه به حساب ذینفع در آن قید شده باشد.
- ۵-۱۸. دستور پرداخت معین: عبارت است از دستور پرداختی که تاریخ مؤثر و مبلغ در آن قید شده باشد.
- ۶-۱۸. دستور پرداخت نامعین: عبارت است از دستور پرداختی که تاریخ یا تاریخ‌های مؤثر آن قید شده، اما مبلغ آن با اعلام ذینفع معرفی شده از سوی صادرکننده متغیر است. دستور پرداخت نامعین تنها می‌تواند به نفع ذینفع معرفی شده از سوی صادرکننده صادر شود.
۱۹. دستور پرداخت پیش‌تایید شده^۷: عبارت است از دستور پرداختی که طی آن صادرکننده به مؤسسه مالی خود اجازه می‌دهد در تاریخ مؤثر انتقال یا انتقالات و به ترتیبی که در دستور پرداخت مشخص شده است، بدون کسب مجوز دیگر یا اطلاع قبلی، از حساب وی برداشت کند.
۲۰. واریز مستقیم^۸: عبارت است از دستور پرداخت پیش‌تایید شده‌ای که با اعلام صادرکننده آغاز می‌گردد.
۲۱. برداشت مستقیم^۹: عبارت است از دستور پرداخت پیش‌تایید شده‌ای که با اعلام ذینفع آغاز می‌گردد.
۲۲. دستور پرداخت درون‌بانکی^{۱۰}: عبارت است از دستور پرداختی که مؤسسات مالی صادرکننده و ذینفع آن یکی باشند.

^۶ شامل حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه جاری، قرض‌الحسنه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری کوتاه مدت.

^۷ Preauthorized

^۸ Direct Credit

^۹ Direct Debit

^{۱۰} Intra-bank

۲۳. دستور پرداخت بین بانکی^{۱۱}: عبارت است از دستور پرداختی که مؤسسات مالی صادرکننده و ذینفع آن یکی نباشند.

۲۴. ابزار پرداخت^{۱۲}: عبارت است از هر گونه ابزار کاغذی یا الکترونیکی که مؤسسه مالی برای صدور دستور پرداخت در اختیار مشتری خود قرار می‌دهد؛ نظیر فرم دستور پرداخت، کارت یا نظایر آن.

۲۵. نقطه دسترسی^{۱۳}: عبارت است از مکان یا موجودیتی مجازی که صادرکننده می‌تواند ابزار پرداخت خود را در آن مورد استفاده قرار دهد؛ نظیر شعب، خودپردازها، پایانه‌های فروش، درگاه^{۱۴}های پرداخت اینترنتی و نظایر آنها.

ماده ۲: بانک مرکزی وظایف زیر را در زمینه انتقال وجه و پردازش دستورهای پرداخت بر عهده دارد:

۱. نگهداری حساب تسویه مؤسسات مالی.
۲. انجام تسویه بین بانکی از طریق اعمال در حساب‌های تسویه.
۳. نظارت و کنترل عملکرد مراکز پایاپای مؤسسات مالی.
۴. نظارت بر نحوه عملکرد مؤسسات مالی در زمینه پردازش دستورهای پرداخت و انتقالات.
۵. نظارت و کنترل میزان نقدینگی لازم مؤسسات مالی جهت انجام تسویه.
۶. ایجاد و نگهداری شبکه اختصاصی به منظور تبادل داده‌ها و اطلاعات بین بانکی مربوط به نظام پرداخت.
۷. صدور گواهینامه دیجیتال برای مؤسسات مالی به منظور ایجاد بستر ایمن تبادل پیام‌ها.
۸. ارائه خدمات به مؤسسات مالی از طریق دریافت و انتقال دستور پرداخت‌های بین بانکی.
۹. ارائه کلیه خدمات مربوط به صدور دستور پرداخت و انتقال وجه برای مشتریان خود.
۱۰. ثبت و نگهداری داده‌های مربوط به تبادلات صورت گرفته بین مؤسسات مالی.
۱۱. تدوین دستورالعمل‌های مربوط به شیوه انجام الکترونیکی تبادلات و انتقالات، کنترل اصالت و صحت پیام‌های مالی ارسالی و ایجاد بستر امن برای تبادل داده‌ها و پیام‌ها.

ماده ۳: مؤسسات مالی مکلفند مفاد دستور پرداخت‌های مشتریان، اعلام نتیجه انتقالات و علل عدم موفقیت آن‌ها را محرمانه تلقی نموده و جز در مواردی که قانون تعیین نموده و نیز در مواردی که بانک مرکزی در راستای اجرای این دستورالعمل معین می‌کند مجاز به افشای آنها نیستند.

ب. دستور پرداخت

ماده ۴: پذیرش و پردازش دستور پرداخت و انتقالات مربوط به آن تنها توسط مؤسسه مالی یا بانک مرکزی امکان پذیر است.

¹¹ Inter-bank

¹² Payment Instrument

¹³ Access Point

¹⁴ Gateway

ماده ۵: دستور پرداخت باید شامل موارد زیر باشد:

۱. مشخصات صادرکننده.
  ۲. مشخصات ذینفع.
  ۳. مشخصات مؤسسه مالی و حساب ذینفع.
  ۴. نوع دستور پرداخت.
  ۵. تاریخ صدور و تاریخ مؤثر پرداخت.
  ۶. جزئیات انتقال به صورتی که در مواد آتی آمده است.
  ۷. نحوه تامین وجه دستور پرداخت، به صورت نقدی یا برداشت از حساب.
  ۸. مشخصات حساب صادرکننده (در صورت تامین وجه به صورت برداشت از حساب)
- ❖ تبصره: دستور پرداخت مستمر و دستور پرداخت نامعین باید علاوه بر موارد فوق منضم به مجوزهای خاص صادرکننده به مؤسسه مالی خود دایر بر اختیار برداشت از حساب وی به نفع ذینفع مشخص شده باشد.

ماده ۶: پرداخت شامل مراحل زیر است:

۱. صدور دستور پرداخت.
۲. تبدیل دستور پرداخت به یک یا چند انتقال.
۳. انجام انتقال یا انتقال و تعیین نتیجه انتقال یا انتقال.
۴. اعلام نتیجه اجرای دستور پرداخت.

ب. شیوه صدور دستور پرداخت**ماده ۷:** صدور دستور پرداخت در چهار مرحله انجام می‌پذیرد:

۱. درخواست صدور دستور پرداخت.
۲. تنظیم دستور پرداخت.
۳. تایید دستور پرداخت توسط صادرکننده.
۴. تصدیق دستور پرداخت توسط مؤسسه مالی صادرکننده.

ماده ۸: درخواست صدور و تایید دستور پرداخت منحصراً توسط صادرکننده امکان‌پذیر است.**ماده ۹:** درخواست صدور دستور پرداخت بسته به نقطه دسترسی می‌تواند به دو صورت انجام گیرد:

۱. اخذ فرم استاندارد کاغذی از شعبه مؤسسه مالی.
۲. اتصال به نقطه دسترسی الکترونیکی، نظیر ورود به درگاه پرداخت اینترنتی از طریق وارد کردن شناسه و رمز عبور، قرار دادن کارت مؤسسه مالی در خودپرداز و وارد کردن شماره شناسایی شخصی^{۱۵} یا کشیدن کارت در پایانه فروش.

¹⁵ Personal Identification Number (PIN)

ماده ۱۰: دستور پرداخت می‌تواند به دو صورت زیر تنظیم شود:

۱. دستی: در این صورت صدور دستور پرداخت از طریق تکمیل فرم‌های استاندارد، که قالب و مندرجات آن را بانک مرکزی مشخص می‌کند، انجام می‌گیرد. فرم‌های استاندارد بسته به نقطه دسترسی مورد استفاده صادرکننده می‌توانند به صورت کاغذی یا الکترونیکی تنظیم و تکمیل گردند.
۲. خودکار: در این صورت صدور دستور پرداخت بنا به درخواست صادرکننده و به واسطه تعامل ابزار پرداخت و ابزار دسترسی الکترونیکی انجام پذیرفته و کلیه مندرجات آن، به جز جزئیات انتقالات که توسط صادرکننده معین می‌شوند، به صورت خودکار تکمیل می‌گردند. دستور پرداخت خودکار شامل تراکنش‌های برداشت وجه از خودپردازها، پرداخت از طریق پایانه‌های فروش و سایر تراکنش‌هایی که مشخصات صادرکننده و ذینفع به نوعی در ابزارهای پرداخت و نقاط دسترسی لحاظ شده باشد می‌گردد.

ماده ۱۱: دستور پرداخت، صرفنظر از نحوه تنظیم آن، باید پیش از صدور به تایید صادرکننده برسد. شیوه تایید صادرکننده به مختصات نقطه دسترسی (فیزیکی یا الکترونیکی) بستگی دارد.

ماده ۱۲: مؤسسه مالی صادرکننده مکلف است پس از تایید درخواست‌کننده و پیش از پذیرش دستور پرداخت موارد ذیل را مورد تصدیق قرار دهد:

۱. هویت درخواست‌کننده و تطبیق آن با مندرجات دستور پرداخت.
  ۲. کفایت مندرجات.
  ۳. انجام‌پذیری.
- ❖ تبصره ۱: احراز هویت درخواست‌کننده بر اساس مختصات نقطه دسترسی و مطابق با مقررات عمومی شناسایی مشتریان صورت می‌پذیرد.
- ❖ تبصره ۲: هرگاه در متن دستور پرداخت شرطی برای اجرا ذکر شده باشد، مؤسسه مالی صادرکننده به آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد.

ماده ۱۳: چنانچه دستور پرداخت ناقص یا حاوی داده‌های نادرست باشد، مؤسسه مالی می‌باید از پذیرش و اجرای آن خودداری کند.

ماده ۱۴: مؤسسه مالی مکلف است کلیه دستور پرداخت‌های کامل و صحیح صادرکنندگان را پذیرفته و در تاریخ مؤثر اجرا نماید.

ماده ۱۵: انجام‌پذیری در انواع دستور پرداخت به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱. دستور پرداخت غیر مستمر و دستور پرداخت معین: کفایت موجودی حساب صادرکننده و یا میزان وجه نقد ارایه شده وی برای انجام دستور پرداخت در تاریخ مؤثر.
۲. دستور پرداخت مستمر: اعطای مجوز از طرف صادرکننده مبنی بر اختیار مؤسسه مالی در برداشت مبالغ تعیین شده در مقاطع زمانی مشخص شده بر اساس جزئیات انتقال دستور پرداخت از حساب وی و کفایت موجودی حساب صادرکننده در تاریخ مؤثر انتقالات.

۳. دستور پرداخت نامعین: معرفی ذینفع مشخص به مؤسسه مالی و اعطای مجوز از طرف صادرکننده مبنی بر اختیار مؤسسه مالی در برداشت مبالغ تعیین شده توسط ذینفع مزبور در مقاطع زمانی مشخص شده بر اساس جزئیات انتقال دستور پرداخت از حساب وی و همچنین کفایت موجودی حساب صادرکننده در تاریخ مؤثر انتقال.

ت. انتقال

ماده ۱۶: دستور پرداخت می‌تواند بسته به نوع آن دارای یک یا چند انتقال باشد.

ماده ۱۷: جزئیات انتقالات مندرج در یک دستور پرداخت باید به یکی از اشکال زیر تنظیم گردند:

۱. واحد: ذکر یک مبلغ انتقال و تاریخ مؤثر آن.
۲. مستمر محدود: ذکر هر یک از مبالغ انتقال و تاریخ‌های مؤثر آنها، به طوری که تعداد انتقالات محدود باشند؛ به عنوان مثال پرداخت اقساط یا اجاره بهای دوازده ماهه در ابتدای هر ماه خورشیدی.
۳. نامعین (و مستمر) محدود: ذکر تاریخ‌های مؤثر انتقالات قابل انجام، به طوری که تعداد انتقالات محدود باشند؛ به عنوان مثال پرداخت حقوق و مزایای کارکنان در دوازده ماه آینده در پایان هر ماه خورشیدی.
۴. نامعین (و مستمر) نامحدود: ذکر مقطع زمانی انتقالات قابل انجام، به طوری که تعداد انتقالات محدود نباشد؛ به عنوان مثال پرداخت مبلغ قبوض برق در فاصله ده روز اول ماه‌های زوج خورشیدی تا اطلاع ثانوی.

ماده ۱۸: انتقال در تاریخ مؤثر صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۹: انتقال به دو نوع تقسیم می‌شود:

۱. انتقال مستقیم: که توسط مؤسسه مالی صادرکننده آغاز می‌گردد.
۲. انتقال معکوس: که توسط مؤسسه مالی ذینفع آغاز می‌گردد.

ماده ۲۰: انتقال مستقیم موفق با تکمیل فرایند زیر صورت می‌پذیرد:

۱. صدور: فرستادن پیام از مؤسسه مالی صادرکننده به مؤسسه مالی ذینفع مبنی بر بستانکار کردن حساب ذینفع یا پرداخت وجه به وی یا واریز بابت تسویه تمام یا بخشی از بدهی ذینفع، عهده مؤسسه مالی صادرکننده.
۲. انجام: فرستادن پیام از مؤسسه مالی ذینفع به مؤسسه مالی صادرکننده مبنی بر بستانکار شدن حساب ذینفع یا پرداخت وجه به وی.
۳. پایاپای: ثبت یک قلم بدهکار در حساب مؤسسه مالی صادرکننده و یک قلم بستانکار در حساب مؤسسه مالی ذینفع.

ماده ۲۱: انتقال معکوس موفق با تکمیل فرایند زیر صورت می‌پذیرد:

۱. ارسال: فرستادن پیام از مؤسسه مالی ذینفع به مؤسسه مالی صادرکننده مبنی بر بدهکار کردن حساب صادرکننده.

۲. صدور: فرستادن پیام از مؤسسه مالی صادرکننده مبنی بر بدهکار کردن حساب صادرکننده.
۳. پایاپای: ثبت یک قلم بدهکار در حساب مؤسسه مالی صادرکننده و یک قلم بستانکار در حساب مؤسسه مالی ذینفع.
۴. انجام: بستانکار کردن حساب ذینفع یا پرداخت وجه به وی توسط مؤسسه مالی ذینفع.

ماده ۲۲: ارسال پیام‌های انتقال باید حداکثر طی زمان‌های زیر صورت پذیرد، در غیر این صورت انتقال ناموفق تلقی می‌گردد:

۱. دستور پرداخت‌های آنی: ارسال، صدور، انجام و پایاپای باید متوالیاً و بلافاصله پس از تصدیق دستور پرداخت انجام پذیرند.
۲. سایر دستور پرداخت‌ها: ارسال، صدور، انجام و پایاپای باید تا پایان روز تاریخ مؤثر انجام پذیرند.

ماده ۲۳: پایاپای می‌تواند به اشکال زیر صورت پذیرد:

۱. چندسویه: در صورتی که انتقال به واسطه مرکز پایاپای انجام شود.
۲. دو سویه: در صورتی که انتقال به واسطه سیستم تسویه ناخالص و بلادرنگ انجام شود.
- ❖ تبصره: در صورتی که انتقال از طریق سیستم تسویه ناخالص و بلادرنگ انجام شود، نتیجه پایاپای بلافاصله در حساب تسویه مؤسسات مالی صادرکننده و ذینفع منعکس و تسویه می‌گردد.

ماده ۲۴: انجام انتقال در موارد زیر منوط به انجام تسویه بین بانکی است:

۱. انتقالی که به صورت یک قلم از یک دسته^{۱۶} انتقالات ارسال می‌شود.
۲. انتقالی که مبلغ آن از حدی که بانک مرکزی معین می‌کند بیشتر باشد.

ماده ۲۵: انتقال در موارد زیر ناموفق تلقی می‌گردد:

۱. انتقال مستقیم: در صورتی که مؤسسه مالی ذینفع امکان بستانکار کردن حساب ذینفع یا پرداخت وجه به وی را نداشته باشد. در این صورت مؤسسه مالی ذینفع مکلف است پیامی را حاوی علت یا علل ناممکن بودن پرداخت به ذینفع برای مؤسسه مالی صادرکننده ارسال کند.
۲. انتقال معکوس: در صورتی که مؤسسه مالی صادرکننده امکان بدهکار کردن حساب صادرکننده را نداشته باشد. در این صورت مؤسسه مالی صادرکننده مکلف است پیامی را حاوی علت یا علل ناممکن بودن برداشت از حساب صادرکننده برای مؤسسه مالی ذینفع ارسال کند.

ت. انجام دستور پرداخت

ماده ۲۶: دستور پرداخت پس از انجام کلیه انتقالات مندرج در آن و اعلام نتیجه آنها خاتمه می‌یابد.

ماده ۲۷: در دستور پرداخت‌های آنی، مؤسسه مالی ذینفع مکلف است بلافاصله انتقال را انجام داده و نتیجه را به ذینفع اعلام کند.

ماده ۲۸: دستور پرداخت بر اساس نتیجه انتقالات به صورت زیر طبقه‌بندی می‌گردد:

۱. موفق: دستور پرداختی که حداقل یکی از انتقالات آن موفق باشد.
۲. ناموفق: دستور پرداختی که تمامی انتقالات آن ناموفق باشد.
۳. کامل: دستور پرداختی که تمامی انتقالات آن موفق باشد.
۴. ناقص: دستور پرداختی که حداقل یکی از انتقالات آن ناموفق باشد.

ماده ۲۹: مؤسسه مالی صادرکننده مکلف است در خصوص دستور پرداخت‌های ناقص، اعلامیه‌ای را حاوی علل ناموفق بودن انتقال یا انتقالات برای صادرکننده تنظیم کند.

❖ تبصره: چنانچه دستور پرداخت ناقص حاوی انتقالات معکوس ناموفق باشد، مؤسسه مالی ذینفع نیز مکلف است اعلامیه‌ای حاوی ریز انتقالات ناموفق و علل آن را برای ذینفع تنظیم و ارسال کند.

ماده ۳۰: در صورتی که محرز شود دستور پرداخت صادرکننده به دلیل عدم توانایی انجام تسویه بین‌بانکی یا قصور دیگر مؤسسه مالی صادرکننده ناقص یا ناموفق شده باشد، مؤسسه مالی مزبور مکلف به گزارش مراتب و دادن تعهد دایر بر عدم تکرار موارد مشابه به بانک مرکزی است. بانک مرکزی در گزارش‌های نظارتی خود نحوه عمل به تعهدات داده شده مؤسسه مالی صادرکننده را مورد بررسی قرار داده و بر اساس آن اقدامات لازم را به مرحله اجرا می‌گذارد.

ج. لغو و ابطال دستور پرداخت

ماده ۳۱: صادرکننده می‌تواند پیش از تاریخ مؤثر انتقالات، لغو دستور پرداخت را از مؤسسه مالی بخواهد. مؤسسه مالی مکلف است حسب درخواست صادرکننده نسبت به لغو دستور پرداخت اقدام نماید.

ماده ۳۲: لغو دستور پرداخت در تاریخ مؤثر انتقالات توسط صادرکننده مجاز نیست؛ اما صادرکننده می‌تواند لغو برخی از انتقالات یک دستور پرداخت را که تاریخ مؤثر آنها فرا نرسیده است از مؤسسه مالی خود بخواهد و مؤسسه مالی نیز در این صورت مکلف به اجرای دستور صادرکننده خواهد بود.

ماده ۳۳: دستور پرداخت پس از انتقال، قطعی و برگشت‌ناپذیر تلقی می‌گردد.

❖ تبصره: اصل قطعی و برگشت‌ناپذیر بودن در خصوص انتقالات انجام شده نیز صادق است.

ماده ۳۴: مؤسسه مالی صادرکننده تنها در موارد زیر می‌تواند دستور پرداخت تصدیق شده را ابطال نماید:

۱. به موجب حکم دادگاه ذیصلاح.

۲. وصول خبر فوت، ورشکستگی، انحلال مؤسسه صادرکننده از مراجع رسمی ذیربط و یا هر علت دیگری که اهلیت صادرکننده در دسترسی به حساب خود را پیش از سررسید تاریخ مؤثر انتقالات دستور پرداخت متعذر نماید.

ماده ۳۵: در دستور پرداخت‌های از پیش تایید شده، مؤسسه مالی مکلف است بلافاصله پس از لغو یا ابطال دستور پرداخت، مراتب را به مؤسسه مالی ذینفع اعلام کند تا مؤسسه مالی مزبور نیز موضوع را به اطلاع ذینفع برساند.

چ. خدمات مربوط به انتقال وجوه

ماده ۳۶: مؤسسات مالی می‌توانند انواع خدمات بانکی قابل ارایه به مشتریان خود را در قالب انواع دستور پرداخت و انتقالات آنها تعریف و پس از تایید بانک مرکزی در زمره خدمات خود ارایه کنند.
❖ تبصره: ارایه انواع خدمت بانکی باید در چارچوب و قالب استاندارد باشد که بانک مرکزی معین می‌نماید.

ماده ۳۷: انتقال در دستور پرداخت‌های برداشت مستقیم و واریز مستقیم تنها از طریق موجودی حساب قابل انجام است.

ماده ۳۸: انتقالات دستور پرداخت برداشت مستقیم به صورت معکوس انجام می‌شود؛ در سایر موارد انتقالات به صورت مستقیم انجام می‌گیرند.

ح. پایاپای و تسویه

ماده ۳۹: بانک مرکزی و مؤسسات مالی می‌توانند به منظور انجام انتقالات بین بانکی خود نسبت به تشکیل مراکز پایاپای اقدام کنند. مراکز پایاپای می‌توانند انتقال از طریق کارت، برداشت و واریز مستقیم و نظایر آنها را تحت پوشش خود قرار دهند.

ماده ۴۰: تشکیل مراکز پایاپای مؤسسات مالی باید پس از تایید و کسب مجوز بانک مرکزی صورت پذیرد.

ماده ۴۱: اداره امور مراکز پایاپای تحت نظارت بانک مرکزی صورت می‌گیرد.

ماده ۴۲: مرکز پایاپای حداقل وظایف زیر را بر عهده دارد:

۱. پذیرش، پردازش و سوئیچ پیام‌های ارسال شده مؤسسات مالی طی عملیات انتقال.
۲. انجام ثبت‌های حسابداری مربوط به هر یک از انتقالات مؤسسات مالی.
۳. پایاپای و خالص کردن مانده بدهکار یا بستانکار هر یک از مؤسسات مالی عضو در مدت زمان معین شده.
۴. تهیه و ارسال پیام تسویه بین بانکی بر اساس نتیجه پایاپای بند (۳) به سیستم تسویه ناخالص و بلادرنگ.
۵. تهیه و تنظیم صورتحساب و عملکرد هر یک از اعضا.

ماده ۴۳: مراکز پایاپای یا مؤسسات مالی عضو آنها حق افتتاح حساب تسویه و انجام تسویه بین بانکی را نداشته و مراکز پایاپای بدین منظور می‌باید مستقیماً به سیستم تسویه ناخالص و بلادرنگ متصل گردند.

ماده ۴۴: تسویه بین بانکی زمانی صورت می‌پذیرد که مبلغ بدهکار یا بستانکار هر یک از مؤسسات مالی، ناشی از انتقالات بین بانکی در حساب تسویه آنها منظور گردد.

- ❖ تبصره ۱: تسویه در انتقالاتی که از طریق مراکز پایاپای صورت می‌پذیرد به صورت خالص صورت می‌گیرد.
- ❖ تبصره ۲: تسویه در انتقالاتی که از طریق سیستم تسویه ناخالص و بلادرنگ صورت می‌پذیرد به صورت ناخالص انجام می‌شود.

ماده ۴۵: بانک مرکزی یگانه نهاد تسویه‌گر بوده و کلیه حساب‌های تسویه باید نزد این بانک افتتاح شوند.

* * * * *

این دستورالعمل در (۴۵) ماده و (۹) تبصره به تصویب کمیته اجرایی نظام جامع پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رسید.